

AD 28/24

LIMITE

CONF-ME 14

PRISTOPNI DOKUMENT

Zadeva: SKUPNO STALIŠČE EVROPSKE UNIJE
– Poglavje 20: Podjetniška in industrijska politika

SKUPNO STALIŠČE EVROPSKE UNIJE

Pogajalsko poglavje 20: Podjetniška in industrijska politika

To stališče Evropske unije temelji na splošnem stališču za pristopno konferenco s Črno goro (AD 23/12 CONF-ME 2), zanj pa veljajo pogajalska načela, ki so bila potrjena na pristopni konferenci (AD 20/13 CONF-ME 16), in sicer:

- kakršno koli mnenje, ki ga o nekem poglavju pogajanj izrazi ena ali druga stran, v ničemer ne vpliva na stališče, ki ga lahko strani zavzameta o drugih poglavjih;
- dogovori, tudi delni, doseženi med pogajanjmi o poglavjih, ki jih je treba preučiti zaporedno, se ne smejo obravnavati kot dokončni, dokler ni dosežen celovit dogovor.

Stališče Evropske unije temelji tudi na zahtevah iz točk 24, 28, 41 in 44 pogajalskega okvira.

EU spodbuja Črno goro, naj nadaljuje proces usklajevanja s pravnim redom Unije, pri čemer opozarja, da lahko še pred pristopom začne veljati dodaten pravni red, obenem naj zagotovi njegovo učinkovito izvajanje in uveljavljanje ter že pred pristopom oblikuje politike in instrumente, ki bodo čim bližje politikam in instrumentom EU.

EU ugotavlja, da Črna gora v stališču AD 7/13 (CONF-ME 5) in dodatku AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) sprejema pravni red Unije iz poglavja 20, kakršen je bil v veljavi 12. decembra 2024, in da izjavlja, da bo do datuma pristopa k Evropski uniji pripravljena na njegovo izvajanje.

Načela podjetniške in industrijske politike

EU ugotavlja, da je Črna gora sprejela in izvedla oziroma da še izvaja več strategij, ki podpirajo podjetniško in industrijsko politiko.

EU ugotavlja, da je Črna gora sprejela tri strategije industrijske politike, in sicer za obdobji 2016–2020 (IP 2020) in 2019–2023 (IP 2023), avgusta 2024 pa za obdobje 2024–2028 (IP 2028). Obenem ugotavlja, da se je pri končni oceni IP 2023, ki jo je opravil zunanji ocenjevalec, izkazalo, da izvajanje te strategije prinaša jasne rezultate.

EU ugotavlja, da je bila IP 2028 pripravljena v skladu z načeli industrijske politike EU in smernicami iz sporočil Komisije COM(2010) 614, COM(2012) 582, COM(2017) 479 in COM(2020) 102, kot je bilo posodobljeno s COM(2021) 350. Ugotavlja tudi, da je vlada IP 2028 sprejela v sodelovanju z investicijskim in razvojnim skladom Črne gore, statističnim uradom, gospodarsko zbornico in črnogorsko federacijo delodajalcev ter na podlagi javnega posvetovanja z zelo raznolikimi deležniki. Nadalje priznava, da IP 2028 vključuje ustrezna načela in cilje nacionalne strategije pametne specializacije.

EU je seznanjena z informacijami, ki jih je predložila Črna gora in v katerih je navedeno, da spremljanje in ocenjevanje IP 2028 sestavljata mehanizem spremljanja z dvoletnimi/letnimi akcijskimi načrti in ocena v zadnjem letu izvajanja. Državo spodbuja, naj pripravi večletne akcijske načrte in Komisiji še naprej redno poroča o izvajanju. Nadalje jo poziva, naj izrecno vključi politike in ukrepe za zmanjšanje strateških odvisnosti, zlasti na kritičnih področjih, da bi se okrepila celovitost IP 2028.

EU je seznanjena z zavezo Črne gore, da izboljša svoj okvir podjetniške politike in utrdi poslovno okolje, med drugim s sprejetjem zaporednih strategij za razvoj malih in srednjih podjetij (MSP), ob izboljšanju kakovosti javnih storitev, namenjenih tovrstnim podjetjem, in na področju izdajanja poslovnih licenc in dostopa do financiranja. Nadalje ugotavlja, da je Črna gora usklajena z EU glede opredelitve MSP, vključene v Priporočilo Komisije C(2003) 361.

EU ugotavlja, da je Črna gora upoštevala tudi njene politike, katerih cilj je razvoj podjetništva žensk in vseživljenjskega podjetniškega izobraževanja, ter na teh področjih sprejela strategije in akcijske načrte.

EU je seznanjena s prizadevanji Črne gore, da dodatno izboljša poslovno okolje in podjetniške politike ter v ta namen sprejme program za odpravo neformalne ekonomije za obdobje 2024–2026 in začne celovite reforme v sektorju podjetij v državni lasti. Državo spodbuja, naj v sklopu nadaljnjega ukrepanja pravočasno izvede te pomembne reforme, zlasti v okviru svojega nedavno dogovorjenega reformnega programa, ki spremlja načrt za rast za Zahodni Balkan.

EU pričakuje, da bo Črna gora v celoti izvajala navedeno strategijo industrijske politike, in državo poziva, naj jo redno obvešča o premikih in korakih, storjenih v zvezi z načeli podjetniške in industrijske politike.

Instrumenti podjetniške in industrijske politike

EU ugotavlja, da Črna gora že več let sodeluje v njenih programih za podporo podjetništvu, konkurenčnosti in inovacijam. Sodelovala je pri programu za podjetništvo in inovativnost v sklopu okvirnega programa za konkurenčnost in inovativnost 2007–2013 ter pri programu za konkurenčnost podjetij ter mala in srednja podjetja 2014–2020 (COSME).

EU pozdravlja sodelovanje Črne gore v programu EU Enotni trg in njeno osredotočenost na tri njegove stebre (izboljšanje notranjega trga, MSP in potrošniki). V zvezi s tem ugotavlja, da je za razvoj MSP v tej državi zlasti pomembno sodelovanje v evropski podjetniški mreži v okviru programa Enotni trg. Državo poziva, naj še naprej razvija nadnacionalna partnerstva v industrijskih ekosistemih in mrežah podjetniških grozdov.

EU se zaveda, da je Črna gora oblikovala vrsto nacionalnih instrumentov in ustanovila izvajalske agencije, da bi podjetjem zagotovila finančno podporo in storitve. Ugotavlja, da Investicijski in razvojni sklad Črne gore služi kot mehanizem, ki v sodelovanju z Evropsko investicijsko banko in Razvojno banko Sveta Evrope sektorju MSP omogoča lažji dostop do financiranja. Nadalje ugotavlja, da se bo Investicijski in razvojni sklad Črne gore preoblikoval v Razvojno banko Črne gore in v tej vlogi med drugim zagotavljal izvozna zavarovanja za gospodarske subjekte države. Obenem je seznanjena, da se ustanavlja državno podprt kreditni jamstveni sklad, ki naj bi dodatno izboljšal dostop do financiranja za podjetja, tudi zagonska, in za podjetnice, ter Črno goro spodbuja k dokončanju tega ukrepa.

EU ugotavlja, da je Črna gora ravnokar sprejela zakon o rokih za poravnavo finančnih obveznosti, ki je usklajen z Direktivo 2011/7/EU o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih. Poziva jo, naj Evropski komisiji občasno zagotavlja informacije v zvezi z izvajanjem tega zakona.

EU Črno goro spodbuja, naj še naprej do datuma pristopa zagotavlja usklajenost s pravnim redom Unije in poskrbi, da ga bodo nacionalni organi in ustrezna telesa učinkovito izvajali, obenem pa jo poziva, naj jo redno obvešča o premikih v zvezi z instrumenti podjetniške in industrijske politike.

Sektorske politike

Turizem je pomemben sektor črnogorskega gospodarstva, saj ustvari skoraj 30 % BDP, EU pa je tozadevno seznanjena, da obstaja strategija za razvoj turizma za obdobje 2022–2025, ki je povezana z nacionalno strategijo pametne specializacije, v kateri sta med izbranimi sektorji specializacije tudi trajnostni turizem in zdravstveni turizem. EU v zvezi s tem ugotavlja, da bodo diverzifikacija turistične ponudbe, uporaba novih tehnologij in digitalizacija v turističnih podjetjih ter zavezanost trajnostnemu, zelenemu razvoju turizma vodilna načela tega sektorja v prihodnjih letih.

EU Črno goro spodbuja, naj nadaljuje delo v zvezi s strateškimi politikami v različnih sektorjih in sedanja načela politike EU vključi v te strategije.

* * *

Glede na navedeno EU ugotavlja, da se na tej stopnji o tem poglavju ni treba dodatno pogajati.

Spremljanje napredka pri usklajevanju s pravnim redom Unije in njegovem izvajanju se bo nadaljevalo ves čas pogajanj. EU poudarja, da bo posebno pozornost namenila spremljanju vseh navedenih posebnih vprašanj, da bi se med drugim zagotovila zmogljivost uprave Črne gore in zmožnost države za dokončno uskladitev na vseh področjih iz tega poglavja. Posebno pozornost je treba nameniti povezavam med tem in drugimi pogajalskimi poglavji. Skladnost zakonodaje Črne gore s pravnim redom Unije in zmogljivosti za njegovo izvajanje bo mogoče dokončno oceniti šele v poznejši fazi pogajanj. EU poziva Črno goro, naj stabilizacijsko-pridružitvenemu svetu poleg informacij, ki jih lahko EU zahteva za pogajanja o tem poglavju in ki jih je treba predložiti na konferenci, redno pošilja podrobne pisne informacije o napredku pri izvajanju pravnega reda Unije.

Glede na navedeno bo EU po potrebi v primernem trenutku ponovno obravnavala to poglavje.

EU ugotavlja, da Črna gora v stališču AD 7/13 (CONF-ME 5) in dodatku AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) sprejema pravni red Unije iz poglavja 20, kakršen je bil v veljavi 12. decembra 2024, in da izjavlja, da bo do datuma pristopa k Evropski uniji pripravljena na njegovo izvajanje. Obenem je seznanjena z njeno izjavo, da bo nadaljevala proces usklajevanja s pravnim redom Unije in da bo do datuma pristopa k Evropski uniji pripravljena na njegovo izvajanje.

EU poleg tega opozarja, da utegnejo biti med 12. decembrom 2024 in zaključkom pogajanj sprejeti novi akti pravnega reda EU.